

מפגש מס' 114

דף מקורות

פתיחה לספר משלי

1. רש"י למשלי א', א:

משלי - כל דבריו דוגמות ומשלים. משל התורה באשה טובה ומשל העובדי גלולים באשה זונה.

2. שיר השירים רבה פרשה א, י':

ג' משלות אמר, "משלי שלמה בן דוד מלך ישראל" (משלי א'); "משלי שלמה בן חכם ישמח אב" (משלי י') "גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה" (משלי כ"ה).

3. מבנה ספר משלי:

דברי חכמים		אסופה שלישית - משלי שלמה אשר העתיקו...					דברי חכמים			אסופה שניה - משלי שלמה													אסופה ראשונה - משלי שלמה בן דוד									
דברי חכמים	דברי אגור ועלוקה	משלי צדיקים ורשעים		אסופת משלים			דברי חסידים ואהרות			פתיח חכמה ומסור													חכמה נסתות	נאום החכמה	נאומי האב לבנו							
אשת חיל	דברי למואל	ל	כט	כח	כז	כו	כה	כד	כג	כב	כב	כא	כ	יט	יח	יז	טז	טו	יד	יג	יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
לא	לא	ל	כט	כח	כז	כו	כה	כד	כג	כב	כב	כא	כ	יט	יח	יז	טז	טו	יד	יג	יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א

4. מלבי"ם למשלי א', ז:

יראת ה' ראשית דעת - ...שחכמת ההנדסה תבנה יסודותיה על החוש והמושכלות ראשונות, חכמת הטבע מיוסדת על הבחינה והנסיון, אבל חכמת התורה וחכמת המדות הנזכרות בספר זה בשם חכמה סתם, התחלותיה לא יודעו במופת השכל כנ"ל והיא מקובלת מה' אשר הכינה וגם חקרה, אם כן, אי אפשר להגיע בה לכלל דעת שידע אותה בידיעה ברורה רק ע"י המוסר ויראת ה'.

5. פרופ' יהושע מ. גריניץ:

ספר משלי הוא ספר **הבטחון**. בטחון באל ובדרך ישר באדם: ארץ ניתנה ביד צדיק... אין לו לאדם אלא ללכת בדרך תום, לשמור מוסר, לשחר את הטוב, לירא את השם, להיות חרוץ במעשה - וארץ ניתנה לו: דרכו נכונה לפניו ופעלו שלם לו ולזרעו אחריו. **יש עין צופיה... ויש גמול אמת - לצדיק ולרשע... ויש סדר מוסרי בעולם:** "צדיק לעולם בל ימוט ורשעים לא ישכנו ארץ" (י', ל)... מתוך האמונה השלימה השולטת כאן, שהצדיק הוא העושה מצוות החכמה, המטה לבו לתבונה למען ילך "בדרך טובים", עולה כאן ממילא גם השוואה המיוחדת, שבעצם הצדיק האמיתי הוא גם החכם האמיתי, ואילו הרשע הוא גם אויל ועצל... האויל כאן הוא הניגוד לצדיק והוא עומד כאן במקום הרשע... מעשי החכם הם מעשי צדיק, כשם שלהפך - דרך האויל הוא עצם דרך הרשע; "ותועבת כסילים סור מרע" (י"ג, יט). הוי אומר: **החכמה מראה דרך ישר לאדם והיא דרך ההצלחה. מהן מידותיה של דרך ישרה זו, אותן מלמד ספר משלי.** (על ספר משלי, פרופ' גריניץ מתוך כתב העת "עיונים" כ"ז.

6. רש"י למשלי ב', טז:

מאשה זרה - מכנסיה של אפיקורסות והיא המינות. ולא יתכן לומר שלא דבר אלא על המנאפת ממש כי מה שבחה של תורה שאמר כאן להצילך מאשה זרה ולא מעבירה אחרת? אלא זו מינות שהוא פריקת עול של כל המצות:

7. אבן עזרא למשלי ב', טז:

להצילך - פירושו כי כאשר התבונה תנצרכה מאיש רע כן תצילך מאשה רעה ונכריה בעבור שלא למדו מעשה הטוב כאילו הם מזרע זר ונכרי: